

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Concordia. Pia Et Vnanimi Consensv repetita Confessio
fidei & doctrinæ Electorvm, Principvm Et Ordinvm Imperii,
atq[ue] eorundem Theologorum, qui Augustanam
Confessionem amplectuntur**

Lipsiæ, 1606

III. Cùm sacram scripturam, tùm sanctos veteris & purioris Ecclesiæ Patres
de hoc mysterio etiam loqui per vocabula abstracta, hoc est, per eius
modi nomina, quæ expresse naturam humanam in Christo ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-35443

Vigilius lib. 5. contra Eutychen; Diuina
 natura non indiget honoribus sublimari, di-
 gnitatis profectibus augeri, potestatem cœ-
 li & terræ obedientiæ merito accipere. Se-
 cundùm CARNIS NATVRAM igitur illa
 ADEPTVS EST, qui secundùm natu-
 ram VERBI horum nihil eguit aliquando,
 nunquid enim potestatem & dominium
 creaturæ suæ conditor non habebat, vt no-
 uissimis temporibus muneris gratia his po-
 taretur?

Nicephorus lib. 1. cap. 36. Christus à di-
 scipulis in Galileæ monte conspicitur, & ibi
 à Patre summam potestatem cœli & terræ
 sibi, iuxta HVMANITATEM scilicet, tradi-
 cam esse confirmat, Pol. 86.

III.

*Cum sacram scripturam, tum san-
 ctos veteris & purioris Ecclesie Patres de
 hoc mysterio etiam loqui per vocabula abstracta, hoc
 est, per eiusmodi nomina, quæ expressè naturam hu-
 manam in Christo designant, & ad illam in vnione
 personali respiciunt, quod videlicet natura huma-
 na talem Maiestatem realiter & reuerà
 acceperit, eaq; utatur.*

Iohan. 6. CARO MEA est cibus, & SAN-
 GVIS MEVS verè est potus, Qui manducat
 meam carnem & bibit meum sanguinem,
 habet vitam æternam.

1. Iohan. 1. SANGVIS Iesu Christi filij
DEI, emundat nos ab omni peccato.

Ebr. 9. SANGVIS CHRISTI, qui per
Spiritus sanctum seipsum obtulit immacu-
latum Deo, emundat conscientiam nostram
ab operibus mortuis, ad seruiendum Deo vi-
uenti.

Matth. 26. Accipite, manducate, hoc est
CORPVS meum. Bibite ex hoc omnes, hic
est SANGVIS MEVS noui testamenti.

Pag. 40.

Eustachius citante Theodoro to dialogo 2.
Εντεῦθεν τοίνυν ἐπὶ θεῶν κερήγεται αὐτὸν ἅγιον κα-
θέζεσθαι, διὰ τὸν ὅτι σὺν θρονῷ ἀποδείκνυται τῷ θεο-
τάτῳ πνεύματι, διὰ τὸ οἰκῆντα θεὸν ἐν αὐτῷ διηγε-
κῶς.

Huic igitur prædixit fore, vt sederet (Chri-
stus homo) in throno sancto, significans ses-
surum eum in eodem throno cum diuinissi-
mo Spiritu, propter Deum inhabitantem in
ipso inseparabiliter.

Idem apud Gelasiū: HOMO CHRISTVS,
qui profecit sapientia, ætate & gratia, rerum
vniuersarum imperium accepit.

Idem ibidem: Christus ipso corpore ad
proprios venit Apostolos, dicens: Data est
mihi omnis potestas in cælo & in terra, quã
potestatem accepit EXTRINSECVS TEM-
PLVM & non Deus, qui templum illud præ-
cipua pulchritudine ædificauit.

Atha.

Athanasius de Ariana & Catholica Confessione: Deus nō est mutatus in humanam carnem vel substantiam, sed in seipso, quam assumpsit, glorificabat naturam, vt humana, infirma & mortalis caro atque natura diuinam profecerit in GLORIAM, ita vt omnem potestatem in cœlo & in terra habeat, quam antequam à verbo assumeretur, non habebat.

Idem de suscepta humanitate contra Apollinarium: Paulus Phil. 2. de TEMPLo loquitur, quod est corpus suum: Non enim qui altissimus est, sed caro exaltatur: & CARNI suæ dedit nomen, quod est super omne nomen, vt scilicet in nomine IESV flectatur omne genu, & omnis lingua confiteatur, quod IESVS CHRISTVS sit Dominus in gloria Patris. Et addit regulam generalem: Quando scriptura loquitur de glorificatione Christi, de carne loquitur, quæ percepit gloriam. Et quæcunque scriptura dicit accepisse Filium, RATIONE HUMANITATIS illius, non diuinitatis loquitur, vt cum dicit Apostolus, quod in Christo habitet omnis plenitudo deitatis corporaliter, Plenitudinem illam IN CARNE Christi habitare intelligendum est.

Pag. 530.

Idem citante Theodoro dialogo 2. Tom. 3.

Κάθε ἐκ δεξιῶν μὲν: εἰς τὸ κεντρικὸν σῶμα λέλειπται. Pag. 286.

Item: τὸ σῶμα τοῦτον ἔστι, ᾧ λέγει· κάθε ἐκ δεξιῶν

us. Corpus est, cui dicit Dominus: Sede a dextris meis:

Athanasius de Incarnatione, sicut citatur apud Cyrillum in defensione Anathematismi 8. Et in libro de recta fide ad Reginas. Si quis dicat, inadorabilem Domini nostri carnem ut hominis, & non adorandam ut DOMINI & DEI CARNEM, hunc anathematizat sancta & catholica Ecclesia.

Item: Quæcunque scriptura dicit, Filium accepisse, RATIONE CORPORIS accepta intelligit, corpusq; illud esse primitias Ecclesie. Primum igitur Dominus suum corpus excitavit & exaltauit, posthac autem & membra sui corporis.

Pag. 136.

Concretum

pro Abstracto.

Act. Verba 6

Paschales

in Homilijs

5. Patrum,

pag. 297.

Hilarius lib. 9. Ut ita homo IESVS maneret in gloria DEI Patris, si in Verbi gloriam CARO ESSET VNITA, & gloriam Verbi caro assumpta teneret.

Eusebius Emisenus, in Homilia feria sexta post Pascha: Qui secundum diuinitatem semper simul cum Patre & Spiritu sancto, omnium rerum potestatem habuit, nunc etiam secundum humanitatem omnium rerum POTESTATEM accepit, ut homo ille, qui nuper passus est, cælo & terræ domine- tur, quin hic & ibi facit, quicquid vult.

Gregorius Nyssenus citante Gelasio, & Theodoro Dial. 2. Τῆς Ἀρχῆς ἑστῆς ἐν ἑαυτῆς τῆς ἐν ἑαυτῆς, ὁ πατρὶς ἢ ὁ υἱός, ἢ τὸ πνεῦμα.

εἰ μὴ τὸ ἀνθρώπινον, τί δὲ ἄλλο παρὰ τὸ θεῖον ὅτιν οὐ ψι-
 σθεῖ, ἀλλὰ μὴν ὁ θεὸς ὑψώθηται ἢ δεῖται ὑψίσθαι ἄν, τὸ
 ἀνθρώπινον ἄρα ὁ λόγος ὑψώθηται λέγει, ὑψώθηται
 ὅτι διὰ τὸ κρεῖθ' ἢ χειρὸς γενέσθαι, ἐκείν' ἢ τὴν πορραι-
 ῶν ὑπαρξίν τ' κρεῖθ' διὰ τὸ ἐποίησε ζήματ', παείση-
 σιν ὁ λόγος, ἀλλὰ πῶς τ' τι περὶ πρὸς τὸ ὑψηλὸν
 μεταποίησιν τὴν ἐκ δεξιῶν τ' θεὸς γένηται. Et
 paulò post: ὅτι ἡ δεξιά τ' θεὸς ἡ ποιητικὴ τῶν ὄντων
 τῶν πάντων, ἢ πρὸς τὸ κρεῖθ', δι' ἣ τὰ πάντα ἐγένετο,
 ἢ τ' κρεῖθ' ἐπέσει τῶν γενομένων ἢ δὲν, αὐτὰ τ' ἐνωθέντα
 πρὸς αὐτὴν ἀνθρώπων εἰς τὸ ἴδιον ἀνήγαγον ὑψ' ἢ διὰ
 τῆς ἐνώσεως.

Hoc est: Dextera igitur Dei exaltatus (A-
 ctor. 2.) Quis igitur exaltatus est? humilis ne-
 an altissimus? quid autem est humile, nisi
 humanum? Quid verò aliud præter divini-
 tatem appellatione altissimi significatur? At
 Deus exaltatione non indiget, cum sit altis-
 simus. Humanam igitur naturam exalta-
 tam esse dicit Apostolus, exaltatam verò
 quia Dominus & Christus factus est (homo.)
 Non igitur æternam essentiam Domini ver-
 bo, fecit exprimit Apostolus, sed humilis na-
 turæ euectionem, ad summā celsitudinē, vi-
 delicet ad dexterā Dei. Et paulò pòst: Quia
 dextera Dei, fabricatrix omnium rerum, quæ
 est ille Dominus, per quæ omnia facta sunt,
 & sine quo nihil eorū, quæ facta sunt, subsi-
 stit, hæc ipsa vnitū sibi hominem ad propri-
 am extulit celsitudinem per vnionem.

Apud The-
 odoletum
 Tom. 2.
 pag. 333.

Basilii Magni contra Eunomium lib. 2.
 pag. 661. Κύριον καὶ Χριστὸν ὁ θεὸς ἐποίησε τὸν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς ἐσαυράσατε, τῆ δεικτικῆ φωνῇ, μονο-
 ἑχὲς πρὸς τὸ ἀνθρώπινον αὐτῆ καὶ ὁράμενον πᾶσι προδή-
 λως ἐπεφύδαμεν. Et paulò pòst: ὅτι ὁ εἰπὼν κύ-
 ριον αὐτὸν καὶ Χριστὸν ὁ θεὸς ἐποίησε, πλὴν κατὰ πάντων
 ἀφ' ἧ καὶ δεσποτεῖαν λέγει πλὴν παρὰ τῶ πατρὸς ἐπι-
 τηρεῖσθαι αὐτῶ, &c.

Petrus Actor. 2. inquit: Dominum &
 Christum fecit Deus hunc Iesum, quem vos
 crucifixistis, demonstratiua voce humanae &
 omnibus visibili ipsius naturae palam prope-
 modum incumbens seu innitens. Et paulò
 pòst: Quamobrem inquiring, quòd Deus
 Dominum & Christum ipsum fecerit, prin-
 cipatum & dominium super omnia à Patre
 ipsi commissum dicit.

Pag. 327.

Epiphanius contra Ariomanitas: Τὸν
 τὸν Ἰησοῦν ὃν ἐσαυράσατε, ἵνα μὴ παραλειφθῆ ἡ ἀγία
 ἐσαυρα οἰκονομία ἀπὸ τῶ ἀπαθῆ καὶ ἀκρίτου λόγου,
 ἀλλὰ συνενωθῆ ἄνω τῶ ἀκρίτου λόγου, διὰ τῆτο καὶ κύ-
 ριον καὶ Χριστὸν ὁ θεὸς ἐποίησε, τὸ ἐν Μαριάσιν ἀλληφθέν,
 τὸ ἐν θεότητι συνενωθέν.

Hoc est: Hunc igitur Iesum, quem cruci-
 fixistis, ut ne relinqueretur sancta in carne
 dispensatio, à passionis experte & increato
 Verbo, sed cōiuniretur supernè increato Ver-
 bo, Quapropter & Dominum & Christum
 Deus fecit id, quòd ex Maria conceptum &
 Deitativnitum est.

Ambro-

Ambrosius lib. 3. cap. 12. de Spiritu fan- *Tom. 2.*
cto: Angeli adorant non solum diuinitatem *pag. 157.*
Christi, sed & SCABELLUM PEDVM eius.
Et postea: illam terram Propheta dicit ado-
randam, quam Dominus Iesus in carnis as-
sumptione suscepit. Itaque per scabellum terra
intelligitur, PER TERRAM autem CARO
Christi, quam hodie quoque in mysterijs ado-
ramus, & quam Apolloli in Domino IESU,
vt supra diximus, adorauerunt.

Augustinus de verbis Domini Sermone *Tom. 10.*
58. Si Christus non est natura DEVS, sed *pag. 217.*
creatura, nec colendus est, nec vt Deus ado-
randus: Sed illi ad hæc replicabunt & dicent:
Quid igitur est, quod CARNEM eius, quam
creaturam esse non negas, simul cum DIVI-
NITATE adoras, & ei non minus quam Dei-
tati deseruis?

Idem in Psal. 98. Adorate scabellum pe- *Tom. 8.*
dum eius. Scabellum est terra, & Christus *pag. 1103.*
suscepit terram de terra, quia caro de terra
est, & de carne Mariæ carnem accepit. Et quia
in ipsa carne hic ambulauit, & ipsam carnem
manducandam nobis ad salutem dedit. Ne-
mo autem CARNEM illam manducat, nisi
prius ADORAVERIT. Inuentum ergo est,
quomodo adoretur tale scabellum pedum
Domini, vt non solum non peccemus ado-
rando, sed peccemus non adorando.

Chrysostomus ad Hebr. 2. Καὶ γὰρ ὄντως μέ-

ρα καὶ θαυμασὸν, καὶ ἐκπλήξεως γέμον πῦρ ἐξ ἡμῶν σὺρ-
 μα ἀνω καθῆσθαι καὶ προσκυνεῖσθαι ὑπὸ ἀγγέλων καὶ ἀγα-
 γέλων καὶ τῶν σφαιρῶν καὶ τῶν χειρῶν, τὸτο πολλάκις
 εἰς νῦν ἐγὼ λαβὼν, ἐξίσταμαι. **Magnum, admira-**
bile & stupore plenum est, CARNEM nostram
 factum sedere & adorari ab Angelis & Ar-
 changelis. Hoc sæpe mente versans ecstasi
 patior, &c. **Idem** 1. Cor. 10. Τὸτο τὸ σῶμα καὶ ὅτι
 φάτῃς κείμενον, ἠδέθησαν μάγοι, &c. καὶ ὁδὸν ἐσελά-
 το μακρὰν, καὶ ἐλθόντες μὴ φόβου καὶ τρέμου πολλὰ προσε-
 κύνησαν. 1. Cor. 10. **Hoc CORPVS Christi** in pre-
 sepi iacens, Magi venerati sunt, &c. & à longè
 venientes cum timore & tremore multo a-
 dorauerunt. **Idem** apud Leonem Epist. 95.
 Cognoscam⁹, quæ natura sit, cui Pater dixit:
 Esto meæ particeps sedis, Illa natura est, cui
 dictum est: Terra es, & in terram ibis.

Theophylactus ex Chrysostomo in caput
 Matth. 28. ἐπεὶ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἡ πρῶτη κατέκει-
 τῃ, συνημμένη τῷ θεῷ λόγῳ καὶ ὑπόστασιν, ἐν ἕανθῷ
 καὶ θεῷ, ὑπὸ ἀγγέλων προσκυνημένη, εἰκότως φησὶν. ὅτι
 ἐδόθη ἐμοὶ πᾶσα ἐξουσία ἐν ἕανθῷ. καὶ γὰρ ἡ ἀνθρωπίνη ἡ
 πρῶτη δουλεύουσα, νῦν ἐν Χριστῷ ἀρχεῖ πάντων.

Quia HVMANA NATVRA prius conde-
 mnata nunc verò iuncta **DEO** Verbo perso-
 naliter, sedet in cælo, & ab Angelis adora-
 tur, meritò dicit: **Data est mihi omnis po-**
testas in cælo & in terra. Etenim humana
 natura prius seruiebat, nunc in Christo o-
 mibus imperat.

Idem

Idem in 3. Cap. Iohan. *ἡ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ τοῦ υἱοῦ, κατὰ τὸ ἀνθρώπινον.* Pater omnia dedit in manum Filij iuxta HUMANITATEM.

Cyrrillus de incarnatione cap. 11. Verbum in id, quod non erat, se immisit, ut & HOMINIS NATURA id, quod non erat fieret, diuinæ Maieftatis dignitatibus per adunationem fulgens, quæ subleuata magis est ultra naturam, quam deiecit infra naturam inueribilem Deum.

Ephesinum Concilium Canone 11. Si quis non confitetur, CARNEM Domini esse viuificam, propterea quod propria facta est Verbi, quod omnia viuificat, Anathema fit.

Et Cyrillus in Explicatione illius Anathematis dicit: Nestorium noluisse viuificationem tribuere CARNI Christi, sed sententias Ioh. 6. exposuisse de sola Diuinitate.

Theodoretus dialogo 2. *ἡ τῆς ἐκ δεξιῶν ἡξίαν ἐν καθεστῶς (τὸ σῶμα τὸ κρεῖν) καὶ πνεύματος ἁγίου συνῆται τῆς κτίσεως, ἅτε δὲ σῶμα ζῆματιζόν ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως.*

Hoc est: Illud corpus & sessione ad dexteram DEI dignum habitum est & ab omni creatura adoratur, quia corpus appellatur naturæ Domini.

Idem Psal. 8. Huiusmodi honorem à Deo, vniuersitatis, scilicet, imperium Humana in Christo natura accepit.

Leo

Fol. 94.

Leo Epistola 11. Assumpti non assumptis
prouectio est, quod Deus illum exaltauit, &
donauit illi nomē, quod est super omne no-
men, vt in nomine IESV omne genu flecta-
tur, & omnis lingua confiteatur, quod Do-
minus sit IESVS CHRISTVS in gloria DEI
Patris.

Damascenus lib. 3. cap. 18. ἡ θεῖα αὐτῆ (χει-
ρῶ) δέλησις ἀναρχὸς τε καὶ πανταρχὸς ὡς, &c. ἡ ὁ ἀν-
θρωπίνη αὐτῆ δέλησις ἀπὸ χρόνου τε ἤρξατο, καὶ αὐτὴ τὰ
φυσικὰ καὶ ἀδιάβλητα πάντα ὑπέμεινε, καὶ φυσικῶς μὲν ἔ-
παντοδύναμη ὡς, ὡς ὁ ἔθεῖ λόγος, ἀληθῶς καὶ κατὰ
φύσιν γενομένη, καὶ παντοδύναμη.

Diuina Christi voluntas erat æterna & o-
mnipotens, &c. HUMANÀ VERÒ eius volun-
tas à tempore cœpit, & naturales ac inno-
xias affectiones sustinuit: Et naturaliter qui-
dem non erat omnipotens, vt autem verè &
*secundùm naturam DEI verbi voluntas est facta, &
omnipotens est*: Hoc est, sicut commentator
explicat: Diuina voluntas suapte natura ha-
bet potentiam omnia efficiendi, quæ velit:
*Humana verò Christi voluntas non sua natura ha-
bet omniefficacem virtutem, sed vt Deo verbo vnita.*

Idem cap. 19. ἡ ὁ σὰς ἡ θεότητι ἔ λόγος ἐνεργ-
γῶση (κοινωνεῖ) διὰ τε ὡς δι' ὄργανον ἔ σώματ' τὰς
θείας ἐκτελείου ἐνεργείας, καὶ διὰ τὸ εἶναι ἔ ἐνεργ-
γῶτα θεικῶς τε ἅμα καὶ ἀνθρωπίνως. Εἰδέναι γὰρ χρὴ,
ὡς ὁ ἀγι' αὐτῆ νῶς καὶ τὰς φυσικὰς αὐτῆ ἐνεργεῖ ἐνεργ-
γείας, &c. κοινωνεῖ τῶν ἐνεργῶση τῆ ἔ λόγος θεότητι καὶ

διεπύση

διεπέση κὲ κωβερνώση τὸ πᾶν νοῶν κὲ γνώσκων κὲ διεπῶν
 ἕως φίλος ἀνθρώπου νῦν, ἀλλ' ὡς θεῶν καὶ ὑπόστασιν
 ἠνωμίνου κὲ θεῶν ἑνὸς ἡμετέρας.

Caro operanti Deitati VERBI COMMV-
 NICAT, ideò quòd diuinæ operationes per
 organum corporis perficiebantur: Ita SAN-
 CTA EIUS MENS etiam naturales suas ope-
 rationes operatur. Communicat autem &
 Deitati verbi operanti ac gubernanti, IPSA
 ETIAM INTELLIGENS, COGNOSCENS
 ET DISPONENS TOTVM VNIVERSVM,
 non vt hominis mens, sed vt Deo secundùm
 hypostasim cõnita & Dei mens constituta.

Idem libro eodem cap. 21. ἡ μὲν ἀνθρωπίνη
 φύσις ἔσιωδῶς ἔκέκτη τῶν μελλόντων πρὸ γνώσιν, ἡ δ'
 ἔκλειν ψυχὴ διὰ πρὸς αὐτὸν ἔ λόγον ἔνωσιν κὲ
 πρὸ ὑποστατικῆς πτωτότητα, κατεπλήθησε μὲ τῶν λοι-
 πῶν θεοσημιῶν κὲ πρὸ τῶν μελλόντων γνώσιν. Et in fi-
 ne capituli:

Ἡμεῖς δ' ἀποτίω αὐτὸν θάμεν κὲ κρείον πάσης τῆς
 κτίσεως τὸν ἕνα Χριστὸν, ἔ αὐτὸν ὁμῶ θεὸν τε κὲ ἀνθρω-
 πον κὲ πάντα εἶδέναι. ἐν αὐτῷ γὰρ εἰσὶ πάντες οἱ θεοσυ-
 ερὶ τῆς σοφίας κὲ τῆς γνώσεως οἱ ἀπόκρυφοί.

Humana natura in Christo essentialiter
 non possidet seu obtinet futurorum cog-
 nitionem, sed vt DOMINI ANIMA, propter v-
 nionem ad ipsum Deum Verbum, locuple-
 tata est cum reliquis diuinis prædictionibus
 etiam futurorum cognitione. Et in fine ca-
 pituli: Nos ergo dicimus, VNVM CHRISTVM

eundemq; SIMVL DEVM & HOMINEM omnia scire in ipso enim omnes thesauri sapientie & scientie absconditi sunt.

Nicephorus lib. 18. cap. 36. Christus a discipulis in Galilee monte conspicitur, & ibi a Patre summam potestatem cœli & terre Iuxta humanam naturam scilicet, traditam esse confirmat.

III.

Scripturâ & sanctos Patres Maiestatem illam, quam Christus in tempore accepit, non tantum de donis creatis & qualitatibus finitis intellexisse, sed de ea gloria & Maiestate diuinitatis, quæ Dei propria est, ad quam assumpta illius natura humana in persona filij Dei exaltata est, ita vt efficaciam & operationem diuinae nature, quæ Dei propria est, acceperit.

Iohan. 17. Et nunc glorifica me tu Pater apud te ipsum ea gloria, quam habui apud te, priusquam mundus fieret.

Coloss. 2. In ipso habitat omnis plenitudo Deitatis corporaliter.

Pag. 28.

Hilarius de Trinitate lib. 3. Verbum caro factum orabat, vt id, quod de tempore erat, gloriam eius claritatis, quæ sine tempore est acciperet.

Gregorius Nyssenus, citante Gelasio & Theodoro dialogo 2. de dicto illo Petri

Actor. 2.